

רעיונות לפעילויות - יום כיפור

אנו מביאים מספר רעיונות לפעולות ליום כיפור. אנו ממליצים לעשות את הפעילויות ליום כיפור כחלק מסדרת פעולות לחגי תשרי (כך ניתן לעשות את הקישור לראש השנה – התחלה חדשה, "תשליך" וכו').

לגבי כל פעילות מוצעת יצויין בהתחלה גיל המשתתפים להם מיועדת הפעילות לדעתנו (כשכמובן שניתן להתאים כל פעילות גם לגילאים אחרים).

* חשוב לדעתנו להדגיש, לצד המשמעות היהודית של יו"כ, גם את המשמעות האוניברסלית שלו (חשבון נפש, אפשרות להתחיל מחדש, אפשרות לתיקון היחסים עם חברים).

* מצ"ב חומר רקע על משמעות יו"כ, מנהגיו וכו', וכן סיפורים המתאימים ליום.

פעילויות מוצעות:

1. פעילות סליחות ונדרים:

גיל: בני נוער.

מקום: חדר חשוך, נרות מפוזרים בחדר וכו'.

מטרה: - קיום חשבון נפש אישי וקבוצתי.

- העברת מהות יום כיפור בדרך חוויתית.

(מובאות מספר רעיונות לפעילות מסוג זה, ולאז דווקא פעולה אחת מובנה).

בפתיחת הפעילות שואלים/מדברים/מסבירים על משמעות יו"כ – כפרה על חטאים, סיכום השנה שעברה וכוונות לשנה הבאה. בעוד שעצם קיום מצוות יו"כ (מתוך כוונה מלאה כמובן...) מכפר על חטאים שבין אדם למקום, הרי שחטאים שבין אדם לחברו אינם נסלחים אלא בבקשת סליחה.

- על הקירות בחדר תלויות מעטפות, כשעל כל מעטפה רשום שם של אחד מחברי הקבוצה. כל אחד כותב למי שהוא מעוניין דבר שחשוב לו להגיד, שהוא חושב עליו, על מנת ליצור אווירת פתיחות ודף חדש (ניתן לעשות זאת גם על ידי העברת דפים בין חברי הקבוצה, כשבראש כל דף רשום שם אחר).
- כל אחד כותב על דף נייר דברים שעשה במשך השנה והוא מתחרט עליהם או מעוניין להתנצל עליהם אותם מקבצים יחד כל אנשי הקבוצה ושורפים אותם או משמידים אותם. במקביל, כותב כל אחד מאנשי הקבוצה תקוות ומשאלות לגבי עצמו לשנה הקרובה אותם קוברים יחד.

2. פעילות יצירה:

גיל: יסודי (אולי גם גן).

מטרה: הסברת מהותו של יום כיפור ומהות בקשת הסליחה וחשבון הנפש לילדים צעירים.

- לאחר שמסבירים את משמעות המועד, מבקשים מהילדים לצייר משהו שהם מצטערים שעשו. כל אחד מסביר מה צייר (לא חובה). לאחר מכן מרכזים את כל הציורים ושואלים את הילדים מה הם מעוניינים לעשות עימם. (אפשר להציע לזרוק, אך לא לפגוע בנפשם הרגישה). להסביר שיו"כ זו הזדמנות למחילה על העבר והתחלה חדשה.
- לאחר מכן נעבור לעסוק בעתיד על ידי מתודת המסכות הידועה: יצירת מסכות מגבס, עליהן יציירו הילדים איך היו רוצים לראות את עצמם בשנה החדשה, איזה תכונות היו רוצים שיהיו להם, איך היו רוצים שאחרים יראו אותם.

3. פעילות ידע :

גיל: יסודי, חט"ב.

מטרה: "ליישר קו" ולוודא שיש לכולם ידע בסיסי על יום כיפור.

(לכן עדיף לקיים את הפעילות במהלך השבוע שלפני יו"כ ולא ביום עצמו, על מנת שהילדים יספיקו להפנים ואולי גם יחליטו לצום או משהו...).

המתודה: פאזל גדול שיש לחשוף את התמונה המסתתרת מתחתיו (או להרכיבו, כאשר הילדים יקבלו כל חלק רק לאחר שיענו נכונה על השאלה שעל חלק הפאזל). כדי "לקבל" כל חלק צריך לענות על שאלה אינפורמטיבית לגבי יו"כ. השאלות יותאמו לגיל ולרמת הילדים.

דוגמאות לשאלות:

- מהי תפילת "כל נדרי"?
- מהם המנהגים הנהוגים ביו"כ?
- איך ניתן לכפר על חטאים שבין אדם לחברו?
- מה מסמל יו"כ? (חשבון נפש, כפרה, התחלה חדשה וכו').
- איזה מאורע משמעותי אירע בישראל ביום כיפור ובאיזו שנה?

4. בירור משמעות אישית של יו"כ:

גיל: תיכון (יא'-יב'), סטודנטים, מבוגרים.

מטרה: - דיון ובירור המשמעות האישית של יו"כ למשתתפים.

- הכרת צורות שונות (דתיות, חילוניות, אישיות-אוניברסליות) של הקניית משמעות

ליו"כ.

(א) סבב בין המשתתפים – איך כל אחד רואה את יו"כ, מה נוהג לעשות ביום זה, ולמה? האם יום זה מסמל עבורו דבר מה או לא?

לאחר הסבב העלאת השאלה האם אנחנו באמת יודעים למה אנחנו צמים? האם אנחנו צמים מתוך מודעות או מתוך כך ש"זו המסורת"? האם צום ללא כוונה מלאה אינו כפירה בעצם הרעיון של יו"כ?

(ב) הקראת הקטע "חזרה בשאלה" (מצ"ב). (צריך כמובן לתרגם את הקטע + לסנן חלק מהמשפטים אשר אינם רלוונטים למציאות של חו"ל).

(ג) דיון: האם מי שאינו רואה את עצמו כדתי/אינו מאמין באלוהים יכול לראות משמעות כלשהי ביו"כ?

* האם יש ביו"כ אלמנטים שאדם חילוני יכול גם הוא להתחבר אליהם? (הרעיון הוא לקיים דיון במשמעות האישיות-אוניברסליות של יו"כ. הרעיונות של חיטוט פנימי וחשבון נפש, התרכזות בעצמך, בדיקה עצמית הינם דווקא רעיונות שאדם חילוני – ואף אדם שאינו יהודי כלל – יכול להתחבר אליהם. ניתן לדבר על תפיסת יו"כ כחשבון נפש שבין אדם לחברו ובין אדם לעצמו, תוך התעלמות מחשבון הנפש בפני האלוהים. קיימת גם פרשנות של חשבון הנפש שבין אדם למקום כחשבון נפש שבין האדם לארץ ישראל, בין עם ישראל ושאלת חזרתו לא"י, או במשמעות האוניברסלית יותר - כבין בני - האדם לכדור הארץ, לטבע).

* ניתן להביא כדוגמה להקניית משמעות חילונית/לא-דתית ליו"כ את השיר "ונתנה תוקף", אשר נכתב ע"י יאיר רזנבלום ז"ל כמתנה לקיבוץ בית השיטה ששכל 11 מחבריו במלחמת יו"כ (השיר מצ"ב – אך אינו מתורגם לצערנו).

כאן ניתן גם לדון במשמעות המיוחדת שקיבל יו"כ בישראל לאחר מלחמת יו"כ, ובאיך נראה כיום יו"כ בארץ (הכל סגור, אוירת קדושה, אופנים). ניתן גם לדבר על מלחמת יו"כ כחשבון נפש לאומי בישראל, שמתחבר לרעיון הדתי של המועד.

* סיכום: האם בהכרח חייבים לראות את חשבון הנפש של יו"כ בהקשר הדתי או בהקשר של פחד ויראה, עונש צפוי ואימת הדין? האם המשתתפים מתחברים יותר לרעיון הדתי, האישי או האוניברסלי של המועד?

5. פעילות על מלחמת יום כיפור:

גיל: יסודי עד סטודנטים (ניתן להתאים את התכנים לגיל המשתתפים).

מטרה: הכרת מלחמת יום כיפור ומשמעותה בחברה הישראלית.

רעיונות לפעילויות -

- הקרנת הסרט "שתיקת הצופרים" (יותר אינפרמטיבי/כרונולוגי, מסביר את הרקע לפרוץ המלחמה) או את הסרט "כיפור" של עמוס גיתאי (יותר רגשי, נוגע במלחמה עצמה מנקודת מבטו של החייל הפשוט). כמו כן ניתן להקרין את הפרק מתוך "תקומה" העוסק במלחמה. הסרט יבוא כרקע לדיון במשבר שהביאה מלחמת יו"כ על המדינה והחברה הישראלית, השינוי שהיא מסמלת ומשמעותה בישראל.
- הצגת קרב אחד מרכזי (עמק הבכא, החווה הסינית) בצורה של מור"ק (טוב בעיקר אם השליחה היא מש"קית חינוך בדימוס...) – ניתן להכין דגם/שולחן חול שמציג את הקרב, להקריא תיאורים מפי חיילים (לגבי עמק הבכא הספר של אביגדוטר קהלני "עוז 77" הוא מצויין) ולנסות להסביר את הסכנה הממשית שריחפה על ישראל בימים הראשונים למלחמה.
- עדות – אם ניתן למצוא אדם שלחם במלחמת יו"כ (שליח מבוגר למשל) ניתן לשלב עדות מפיו כחלק מהפעילות.